

A technika fejlődésével és a műszaki színvonal emelésével kapcsolatban és ezzel párhuzamosan a kőolajipar előtt is hatalmas távlatok és fejlődési lehetőségek nyílnak meg, amelyek azonban természetesen a magyar kőolajipar dolgozóitól is egyre nagyobb feladatok megoldását követelik meg.

E feladatok megoldása csak úgy válik lehetségessé, ha az olajipar dolgozóit a megfelelő és a legfrissebb, legkorszerűbb módszereket ismerik, ha a világ olajipari szakirodalmáról tájékozódhatnak, és ennek alapján teremtik meg a mi viszonyainknak legjobban megfelelő megoldási módokat és eszközöket a népgazdaság kőolajjal és kőolajtermékekkel történő fennakadásmentes és gazdaságos ellátására.

Fentiek véghezvitele eredményes műszaki dokumentáció nélkül alig képzelhető el, hiszen a világ olajipari szakirodalmának megfelelő, gyors és következetes figyelemmel kísérése nélkül, vagy a rendelkezésre álló dokumentálандó anyag nem egészen megfelelő feldolgozása és értékelése, illetve az e közben szerzett tapasztalatok, új ismeretek, nem elég széleskörű vagy nem elég megfelelő közzététele folytán nem születhetnek olyan eredmények, mint amilyenek akkor jöhettek volna létre, ha a kőolajipari műszaki dokumentáció és az ebből szervesen fakadó dokumentációs együttműködés minden lehetőségét optimálisan sikerült volna kiaknázni.

Előre bocsátom, hogy jelen sorokkal csupán gondolatokat és néhány elképzelést kívánok felvetni, természetesen a több éves tapasztalat alapján leszűrhető és a már vázolt célt elősegítő bírálat megvonása mellett. Az eredmények fokozásához, az eddigi munka tökéletesítéséhez részben a Nehézipari Minisztérium, főleg a Kőolajipari Tröszt illetékes szervei, a Magyar Tudományos Akadémia Olajbányászati Kutató Laboratóriuma, a miskolci Műegyetem Olajtermelési Tanszéke és nem utolsósorban az olajipari vállalatok együttműködésére, megfelelő olajipari műszaki dokumentációs irányelvek kidolgozására és összehanghozatalára, valamint a legjobb eredményt biztosító személyi, tárgyi és módszertani intézkedésekre lenne szükség.

Mint minden iparágban, a kőolajiparban is letagadhatatlanul volt, és van is műszaki dokumentációs tevékenység a külföldi olajipari szakanyag feltárására és hasznosítására. Ezt a tevékenységet azonban nem jellemzi a mindenképpen kívánatos központi, felsőbb szintű és az iparág, illetve a népgazdaság érdekeit tükröző átfogó irányítás, hanem a műszaki dokumentáció megoszlik a Kőolajipari Tröszt illetékes szervei

és az alá tartozó olajipari vállalatok között. Ugyanígy önálló munkát végez a Magyar Tudományos Akadémia Olajbányászati Kutató Laboratóriuma és minden bizonnyal a Műegyetem Olajtermelési Tanszéke is, ami a jelenlegi szervezés és felépítés mellett érthető, ha nem egészen helyes is. Ennek decentralizált és központilag nem irányított műszaki dokumentációs tevékenységnek azután az a következménye, hogy bár a felsorolt munkahelyeken - elmondhatjuk - értékes, tervszerű és hosszú évek eredményeit felmutató munka folyik, ennek a munkának a hasznosítása, szélesebb körre való kivitele és összehangolása, valamint - mint már mondtuk - központi irányítása eddig hiányzik.

Azt is mindjárt meg kell azonban mondani, hogy az olajipar műszaki dokumentációs tevékenységének egységes és központi irányítása, sőt bizonyos fokig végrehajtása, nem egyszerű feladat, és az új és szükséges munkamódszer kidolgozása az említett szervektől és intézményektől komoly erőfeszítéseket követel meg. Ennek szükségessége azonban - gondolom - nyilvánvaló, időszerűsége aktuális és parancsoló.

A Kőolajipari Tröszt egyes szervei, így a Laboratóriumi Főosztály és a Műszaki Könyvtár, valamint - tudomásom szerint - az MTA Olajbányászati Kutató Laboratóriuma az elmúlt években gazdag és értékes munkatermést arattak le ezen a területen, ugyanígy a Budafai és Nagylengyeli Kőolajtermelő Vállalatok is, ahol intenzív dokumentációs tevékenység alakult ki. Ennek köszönhető számtalan új eljárásnak hazai viszonylatokra való átültetése, sőt tökéletesítése, ezáltal a műszaki fejlesztési lehetőségek megteremtése, amely munkának kisebbik részét a Kőolajipari Tröszt Műszaki Könyvtára szerkesztésében kiadott "KŐOLAJIPARI TÁJÉKOZTATÓ" időszakos és több éve megjelenő sokszorosított kiadványaiban publikálták. A végrehajtott dokumentációs munka nagyobb részét azonban helyileg, nem összefogottan és központilag értékelhetetlen módon használták fel. Ettől eltekintve, itt is hangsúlyozni kell a "Kőolajipari Tájékoztató" példányszámnövelésének a szükségességét, miután az eddig rendelkezésre bocsátott keretek a dolgozók széleskörű érdeklődését távolról sem fedezik.

Helyes munkamódszernek és a dokumentációs eredmények fokozása egyik lehetőségének tekinthető az is, hogy a Kőolajipari Tröszt és a Budafai Kőolajtermelő Vállalat rendszeresen kiadják fordításgyarapodási jegyzéküket, hogy a társvállalatok, illetve az egész olajipar a megfelelő tájékoztatást erről az oldalról is megkapja, és kölcsönzések jölessenek létre.

A Nagylengyeli Kőolajtermelő Vállalatnál évek óta több olajipari szakfolyóirat rendszeres informatív referálása folyik, és a cikkek ismertető tartalomfordításait a már felsorolt szervek rendszeresen megkapják, maga a vállalat pedig igyekszik ezekből a legtöbbet hasznosítani.

Kialakult továbbá az a helyes gyakorlat is, hogy a már említett munkahelyek legnagyobb része az elkészült műszaki fordítások "köteles példányait" egymásnak is megküldik, ezzel bővítik a dokumentációs tevékenység kereteit, és eredményeit ugyyszólván költségmentesen fokozák.

A központi olajipari dokumentációs irányítás már említett hiányán kívül a másik probléma az, hogy az olajipari szakkönyvtáraknak nincs egységes szakkatalógusa, aminek következtében a kőolajipari könyv- és egyéb dokumentációs anyag megfelelő osztályozása és a leg-eredményesebb szakkönyvtári tevékenység végrehajtása helyesen és leg-gazdaságosabb formában, eddig nem volt megvalósítható.

Itt is egységes elvekre és központi szabályozásra lenne szükség. Az elmúlt években a Műszaki Egyetem Olajtermelési Tanszéke tett ebben az irányban bizonyos kezdeti lépéseket, azonban az egységes és a mi-céljainknak megfelelő osztályozási rendszer sajnos még nem jött létre.

Véleményem szerint további feladat volna a Kőolajipari Tröszt Műszaki Könyvtárát - mely már eddig is értékes könyvtári és dokumen-tációs tevékenységet fejtett ki - oly módon fejleszteni, hogy mint i p a r á g i k ö z p o n t i k ö n y v t á r fejthesse ki tevé-kenységét, annál is inkább, mert a Nehézipari Minisztérium Műszaki Könyvtára adottái és szervezeti felépítése mellett ezt a többlet-feladatot már megoldani nem képes. Az e téren szükséges szervezeti intézkedések a már eddig vázolt feladatok és lehetőségek mellett nép-gazdasági szinten is éreztetnék hatásukat, így pl. a devizaigényes könyvek és folyóiratok, valamint egyéb dokumentálandó anyag beszer-zésekor stb. Így könnyű szerrel előrhető lenne, hogy pl. az ilyen könyvrendeléseket a Kőolajipari Tröszt Műszaki Könyvtára vizagálná felül; az egyes vállalati szakkönyvtárak, valamint a már említett felsőbb olajipari műszaki és tudományos szervek műszaki könyvtárai - a Kőolajipari Tröszt Műszaki Központi Könyvtárán kívül - decentra-lizáltan kezelnék, már csak tárolási szempontból is egyes könyvhánya-dokat, és létrejöhetne a széleskörű vállalatközi, iparágon belüli könyvkölcsönzés és egyéb dokumentális szolgáltatás lehetősége a kettős és felesleges beszerzések kikapcsolása mellett.

További teendőként önmagától adódik, ha egyelőre csak sokszoro-sítva is, a "KŐOLAJIPAR" vagy valamilyen más elnevezésű folyóirat ki-adásának a szükségessége, amely önállóan és nem a Bányászati Lapok igen szerény részeként, havi vagy negyedéves megjelenésű lenne. Ez a kiad-vány, az olajiparnak a népgazdaságban elfoglalt fontos szerepének meg-felelően közölné magyar szerzők eredeti munkáit, valamint egyéb anya-gokat /folyóiratszemle, könyvismertetések, olajipari hírek, személyi közlemények stb./. Természetesen, ha az önálló olajipari szakfolyóirat létrejönne, a Kőolajipari Tröszt Műszaki Könyvtára által eddig kiadott "Kőolajipari Tájékoztató" is fokozatosan az új folyóiratba olvadhatna bele.

Itt kell megemlíteni már előre azt a szerepet, ami a - tudomásom szerint - létesítendő Olajbányászati Kutató Intézetre hárulna e téren is. Ez esetben az új intézet láthatná el az ONK irányításával a Kőolaj-ipari Tröszt bevonásával és azzal együtt, megfelelő szervezés mellett, a kőolajipari dokumentáció összehangolását, az összehang és együttműkö-dés megteremtését, a szakipari anyag feldolgozását, illetve feldolgoz-tatását, s fektetné le az egységes olajipari szakkönyvtári munka alap-jait és irányelveit.

Végezetül fontosnak tartom megemlíteni, hogy műszaki dokumentáció terén olajipari szinten is feltétlenül le kellene küzdeni azt a bizonyos fokú féltékenységet és önzést, amely egyes műszaki vezetők részéről nyilvánul meg akkor, amikor pl. megbízást adnak valamely szakmai anyag fordítására, amelyről eleve tudják, hogy az másokat, gyakorlati üzemi mérnököket is érdekel, és nem gondoskodnak arról, hogy ez alkalommal minden többletfáradtság és külön kiadás nélkül az illető gyakorlati szakember is hozzájusson ehhez az anyaghoz! Nem szabad elfelejteni, hogy szocialista társadalmunkban nem lehetnek öncélúak az ilyen tevékenységek, és mindenkinek, akinek beosztásánál fogva erre lehetősége van, kötelessége a dokumentált anyag minél szélesebb körre terjedő hasznosításáról gondoskodni.

Összegezve elmondhatjuk, hogy a kőolajipari dokumentációnak már eddig is szép eredményei vannak az említett és nagyrészt szervezéstechnikai hiányosságok mellett. Azonban az általános fejlődés sodrában ennél a foknál nem állhatunk meg, tevékenységünket javítani és tökéletesíteni kell. Ezt parancsolják az iparág és a népgazdaság érdekei is egyaránt.

Vágó Kálmán

+ + +

Vágó, K.: Zusammenarbeit auf dem Gebiet der Fachdokumentation in der Erdölindustrie.

Zur Zeit gibt es in der Erdölindustrie noch keine, die Interessen dieses Industriezweiges, in ihrem ganzen Ausmasse berücksichtigende zentrale Leitung. Die Fachdokumentation wird teilweise in den Zuständigen Stellen des Erdölindustrie-Trusts und in den demselben untergestellten Erdölindustrie-Betrieben, sowie in anderen Institutionen besorgt. Daher kann zufolge Zersplitterung eine weitreichende Ausnutzung der Dokumentation erzielt werden, obwohl in allen diesen Stellen wertvolle Arbeit geleistet wird.

Die Dokumentationsarbeiten der oben angegebenen Stellen erscheinen in "Kőolajipari Tájékoztató" /Mitteilungsblatt der Erdölindustrie/, welches in der Schriftleitung der Fachbibliothek des Erdölindustrie-Trusts herausgegeben wird. Es wäre erwünscht dasselbe, den Bedürfnissen entsprechend, in höherer Auflage erscheinen zu lassen, sowie auch ein Verzeichnis der Übersetzungen auf diesem Gebiet herauszugeben. Ein weiteres Problem besteht darin, dass die Fachbibliotheken der Erdölindustrie bisher noch keinen einheitlichen Fachkatalog besitzen, weiterhin, dass noch kein Klassifikationssystem zur Verfügung steht, welches den Erfordernissen dieses Industriezweiges voll entsprechen könnte.

Es könnte zur Lösung der bestehenden Probleme beitragen, wenn die Fachbibliothek des Erdölindustrie-Trusts zur Zentralbibliothek des Industriezweiges bestimmt, resp. entwickelt würde. Dadurch könnte die Zusammenarbeit auf diesem Gebiet besser gesichert werden. Die bisher erzielten Resultate können und sollten durch entsprechende organisatorische Massnahmen gesteigert werden.

+ + +